

Grote of Barbarakerk Culemborg, 5 september 2021
Startzondag (jaartheme: 'Van U is de toekomst')

Tekst: Matteüs 6: 24-34
Thema: 'Vertrouw erop dat God je helpt'
Voorganger: ds. Annemieke de Bruijn

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Het was in deze lente, 17 mei... ik weet het nog precies. Ik fietste over het bruggetje daar bij de Beatrix over het water langs de Lalainglaan. En daar zag ik vlakbij de brug iets ontroerends. Een zwanennest met 8 kleine donzige zwaantjes, net uit het ei.

Ik werd er zo blij van. *Pullen* schijnen die jonge zwaantjes te heten, zei iemand me. Van zo dichtbij, had ik dat nog nooit gezien. En dan dat trotse zwanenpaar erbij... met zo'n houding van: "Kijk ons kroost eens... hoe mooi ze zijn." Alsof ze de duimen achter de bretels hadden.

Ik stapte van mijn fiets en maakte er foto's van met mijn telefoon. Er stopten nog meer mensen die allemaal "oh en ah" riepen. "O, zijn ze al uitgekomen, gisteren nog niet." Zo stonden we daar met z'n allen vertederd te kijken, naar dat prille dons. En ik verstuurde die foto per App naar iemand die ik goed ken – iemand waarvan ik dacht: zij vindt dit vast ook mooi – met de tekst bij: "Kijk 's hoe schattig... een zwanennest met acht kleine zwaantjes."

Even later kreeg ik haar antwoord: "Acht lelijke eendjes, waarvan er met véél geluk, maar een paar zwanen zullen worden."

En ik dacht: ai, wat ontzettend jammer, als je daar alleen zó naar kunt kijken... als je alleen maar oog hebt voor de gevaren en risico's van het leven. Het kan zoveel bederven van het goede dat je hier en nu beleeft met elkaar.

Heeft u dat ook? dat u zich snel zorgen maakt en in de-beren-op-de-weg-zien-modus schiet? Ik denk dat de meesten van ons wel eens wakker zullen liggen van zorgen, om je kinderen, je werk. Ik wel tenminste. Soms kun je de zwartste scenario's voor je zien, terwijl je er maar weinig aan kunt veranderen. Misschien een cliché, maar toch wel waar: "Een mens lijdt het meest door het lijden, dat hij vreest."

En daarmee zitten we meteen midden in de thematiek van Matteüs 6, want daarin gaat het over omgaan met je zorgen. En vandaag horen we van Jezus over twee verschillende manieren om met je zorgen om te gaan. En het mooie is dus, dat er iets te kiezen valt... ook in hoe je met je zorgen omgaat.

Het verhaal uit Matteüs 6 over 'de vogels in de lucht en de schone leliën op het veld' maakt deel uit van die belangrijke rede van Jezus, die bekend staat als de 'Bergrede'. Jezus is op een berg geklommen om zijn volgelingen – en ook ons – voor te houden wat werkelijk van waarde is in het leven. Hij leert hen te bidden met de woorden van het Onze Vader-gebed. En daarna

komen er allerlei onderwijzingen over 'waarde hechten aan de juiste dingen'. En ook vandaag gaat het over de gerichtheid van je hart... waar je het meeste heil van verwacht... Waar je ten diepste op vertrouwt in dit leven.

Om zijn punt duidelijk te maken maakt Jezus gebruik van de beeldspraak: niemand kan twee heren dienen. Je kunt niet van harte de één zijn toegewijd, en tegelijk voor de ander gaan. En al helemaal niet als die twee heren conflicterende belangen hebben. De dienst aan de één ten koste van de dienst van de ander.

Jezus legt dat uit door twee manieren van leven tegenover elkaar te zetten. Je kunt gericht zijn op God dienen of op de mammon.

Als we God willen dienen... dan sta je *ingetuned* op alles wat bij God vandaan komt... liefde, trouw, maar ook voor zijn bijsturing en bemoediging, en ook die vrede die alle verstand te boven gaat, ook in moeilijke tijden. Dat soort dingen en daarop durven vertrouwen, je daardoor laten leiden.

En waar staat die mammon¹ dienen dan voor? Die Mammon in het Nieuwe Testament was een Syrische godheid, de god van geld en rijkdom. De 'mammon dienen' staat voor een gericht-zijn op alle zekerheden, die geld en macht en aanzien je kunnen bieden. Maar op een dieper niveau staat die mammon voor een leven, dat gedreven wordt door angstige zorg om je zelfbehoud. En van een vertrouwen op materiële zaken, om de gevaren die je in de wereld bedreigen het hoofd te bieden.

En die twee levenshoudingen staan ook voor verschillende manieren van omgaan met je zorgen.

Want als je vertrouwt op de mammon, betekent dat alles van jouzelf afhangt, van jouw werken en zwoegen, van alles wat jij zelf kunt regelen en organiseren om jezelf in te dekken tegen de gevaren van het leven die jou bedreigen. Dat is een leven van stress en bezorgdheid of ons dat wel gaat lukken, of het wel genoeg zal zijn. Menigeen werkt zich half dood om het – nu en later – goed te hebben, Burn-out ligt op de loer, veel mensen lijden daaraan.

En de boodschap in Matteüs is hier: al dat zorgen maken en gezwoeg... dat is verspilling van kostbare levensenergie. Hoeveel rijkdom je ook vergaart, hoeveel zekerheden je ook verwerft om je in te dekken: eigenlijk is het nooit genoeg om je hart echt gerust te stellen. Want er komt voor ons allemaal een moment dat we ons moeten verhouden tot onze eigen kwetsbaarheid en eindigheid.

En dan is Jezus' vraag: Heeft dat zorgen maken je ooit verder geholpen in het leven? Leef je daar langer of gelukkiger door? Nee... dat doet het dus niet. Jezus vergelijkt ons getob en geploeter met de manier waarop vogels en bloemen leven.

"Kijk nou eens naar de vogels... en naar die bloemen in het veld... zien ze er niet prachtig uit? En die werken niet, ze maken zich niet zo druk om wat ze allemaal in de toekomst nodig zullen hebben..."

---

¹ De spelling μαμμωνᾶ in de Griekse grondtekst verwijst naar een Syrische godheid, god van rijkdom.

Misschien denk je nu wel: "Ja, ja, nogal wiesdes.... want vogels en bloemen kunnen zich totaal geen zorgen maken. Ze kunnen zich geen voorstelling maken van toekomst, of van gevaren die hen bedreigen: ze hebben geen besef van hun eindigheid en kwetsbaarheid. Dus vogels en bloemen kunnen precies doen waarvoor de lieve Heer ze bedoeld heeft: zij leven en bloeien in het hier en nu. Maar wij... wij zitten wél met ons hoofd bij de toekomst, bij wat er allemaal zou kunnen gebeuren. Wij weten heel goed welke gevaren ons bestaan bedreigen.... Dat is bij mensen toch wel even anders."

En ja, dat is waar.... Vogels kunnen zich geen voorstelling maken van de toekomst, dan is het ook geen kunst dat ze zich geen zorgen maken.

Jezus zet het hier heel scherp tegenover elkaar om zijn punt te maken... maar Hij weet heus ook wel dat wij voedsel en onderdak en geld nodig hebben om veilig te kunnen leven. En tóch zegt Jezus: we kunnen wél iets van die vogels leren... van hoe zij leven.

En Hij zegt daar nog iets bij: "Onze Vader in de hemel zorgt voor die vogels en die bloemen... en kijk eens hoe mooi ze erbij staan – daar zou Salomo nog jaloers op zijn. Leer daarom vertrouwen, dat God ook voor jou zal zorgen."

En ja, dat is best wel een moeilijke... dat God voor de vogels zorgt en dus ook voor mij. Want op de eerste plaats, denk ik: ik moet zal toch zelf voor brood op de plank moeten zorgen en zelf mijn rekeningen moeten betalen, dat doet God niet voor mij.

En op de tweede plaats: vogels zijn nou niet bepaald gevrijwaard van ongeluk: ze kunnen worden opgegeten, zich te pletter vliegen. En misschien had die vrouw wel groot gelijk, toen ze zei, dat er van al die kleine zwaantjes, maar een paar groot zullen worden. Dat zou best kunnen.

Dat 'God zorgt voor ons' betekent dus niet dat kwaad en ongeluk ons niet kunnen treffen, of dat ons nooit iets ergs kan overkomen, dat we beschermd zijn tegen tegenslag. Ja, natuurlijk kan ons dat wel gebeuren... Dat hoort bij het leven... En God lost ook niet alles voor ons op.

En tóch, zegt Jezus: zorgt God voor jou... Maar misschien gebeurt dat zorgen wel anders dan je zou willen of verwachten.

Bij Gods zorg voor ons denk ik aan wat ik zelf doe als ik me ergens zorgen over maak... over dingen die in de kerk gebeuren of in je gezin met je kinderen. Als mijn hoofd er vol mee zit... weet u dan wat ik doe? Dan loop ik langs de dijk en dan leg ik alles wat ik voel: mijn moeite, mijn pijn, mijn verdriet, gevoel van tekortschieten en mijn machteloosheid, voor God neer... alles... daar in de wind bij de rivier en bij de uiterwaarden vol met vogels en bloemen.

En het mooie is, dat er dan ook iets gebeurt... dat je daar niet meer alleen mee bent – dan voel ik dat God erbij is om mijn moeite en zorgen te dragen. God vormt als het ware de diepste bodem onder je leven, waar je niet doorheen zakt. Een diepe bodem van geborgenheid.

En dat geeft me dan innerlijk rust. Ook al zijn je zorgen en problemen die je hebt – over van alles en nog wat – niet opgelost, want die blijven gewoon bestaan hoor, maar toch is er iets wezenlijks veranderd, waardoor je er beter mee kunt omgaan.

Misschien dat daarom sommige gemeenteleden een wandeling langs de dijk op zondagochtend wel eens 'de vogeltjeskerk' noemen.

Als je erop durft te vertrouwen dat God bij je is, ook in moeilijke tijden, dan komt er ook meer rust en ruimte om te genieten van het goede dat er ook is in je leven... hier en nu, misschien wel naast veel moeilijkheden.

Een mooi voorbeeld van zo'n grondvertrouwen vind ik het verhaaltje over paus Johannes. Hij had heel wat te stellen met zijn wereldkerk, meer dan genoeg gedoe om er nachtenlang van wakker te kunnen liggen. Maar dat deed hij niet. Als hij in bed lag zei hij: "Heer het is uw kerk; ik ga nu slapen."

Vanuit dat vertrouwen leren leven, dat God die diepste grond onder je leven is... daar kunnen we allemaal in groeien.

Vanuit datzelfde vertrouwen – dat God ook de diepe grond vormt onder ons gemeente-zijn – mogen we aan het nieuwe kerkseizoen beginnen. In de hoop dat onze geloofsgemeenschap zich weer zal herstellen van de coronaperiode en dat het kerkelijk leven en kerkbezoek weer op gang zal komen.

We hebben elkaar nodig om een gemeenschap te zijn, waar geloof samen beleefd kan worden, en waar we met elkaar meeleven. We staan voor een kerkseizoen vol veranderingen... met terugtreden van predikanten, met de zoektocht naar een nieuwe predikant... en met toegroeien naar een beslissing over de kerkgebouwen.

Maar laten we dat niet tóóberig doen, ons niet verliezen in zorgen over de toekomst... maar in vertrouwen dat God ons leidt, dat Hij voor ons zorgt. Daarom vraagt samen een goede start maken, eerst om stil worden, om open handen en om gebed... want: 'van U is de toekomst'.

Amen.

